

Na temelju članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine broj 150/2011), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj.....2014. godine donijela

ODLUKU

o prihvatanju Reforme zajedničke poljoprivredne politike - Hrvatski model izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020.

I.

Prihvća se Reforma zajedničke poljoprivredne politike - Hrvatski model izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020.

Reforma zajedničke poljoprivredne politike - Hrvatski model izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020. sastavni je dio ove Odluke.

II.

Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede da o odlukama vezanim uz uspostavu i provedbu izravnih plaćanja za razdoblje 2015.-2020. sadržanim u Hrvatskom modelu izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020. obavijesti Europsku komisiju do 1. kolovoza 2014. godine kako je to propisano odredbama Uredbe Europskog Parlamenta i Vijeća (EU) br. 1307/2013 od 17. prosinca 2013. godine o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

PRIJEDLOG

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

REFORMA ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE POLITIKE

**Hrvatski model izravnih plaćanja u
programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020.**

Zagreb, srpanj 2014.

REFORMA ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE POLITIKE

Hrvatski model izravnih plaćanja u programsko-financijskom razdoblju 2015.-2020.

1. Uvod

Države članice Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) su na Vijeću ministara poljoprivrede u lipnju 2013. godine postigle kompromisni dogovor o reformi Zajedničke poljoprivredne politike (u daljnjem tekstu: ZPP). Temeljem toga, u prosincu 2013. godine objavljena je Uredba Europskog parlamenta i Vijeća (EU) br. 1307/2013 od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju van snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1307/2013). Promjene unutar sustava izravnih plaćanja povezane su s brojnim i važnim odlukama koje svaka država članica treba donijeti s obzirom na specifičnosti svog sektora poljoprivrede. Sukladno tome Republika Hrvatska, kao i druge države članice EU, mora do 1. kolovoza 2014. godine obavijestiti Europsku komisiju o ključnim odlukama vezanim uz uspostavu i provedbu izravnih plaćanja u narednom programsko-financijskom razdoblju, u okvirima koji su zadani u osnovnoj uredbi.

Ovaj dokument je sastavni dio Odluke Vlade Republike Hrvatske kojim se daje okvir o načinu provedbe reforme izravnih plaćanja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Dokument sadrži opis:

- reforme ZPP-a 2014.-2020.,
- osnovnih elemenata reforme sustava izravnih plaćanja 2015.-2020.,
- financijskog okvira za provedbu reforme izravnih plaćanja,
- modela izravnih plaćanja Republike Hrvatske u okviru ZPP-a 2013.-2014.
- Hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru reforme ZPP-a 2015.-2020.

2. Reforma zajedničke poljoprivredne politike 2014.-2020.

Temeljem dokumenta Europske komisije „ZPP ususret 2020. godini: suočavanje s budućim izazovima hrane, prirodnih resursa i teritorija“ u kojem iznosi potencijalne izazove, ciljeve i smjernice ZPP-a nakon 2013., započela je 2011. godine u EU rasprava o reformi ZPP-a u novom financijskom razdoblju 2014. – 2020. koja je trajala dvije i pol godine.

Tri su osnovna cilja na koja je usmjerena reforma ZPP-a od 2014. godine:

- zajamčiti održivu proizvodnju hrane;
- osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima;
- poticati uravnoteženi razvoj svih ruralnih područja EU-a.

S obzirom na ciljeve i potencijalne opcije prijedlog reforme ZPP-a zahtijevao je promjene u postojećim instrumentima ZPP-a, između ostalog i u izravnim plaćanjima.

Nova reforma izravnih plaćanja bolje odražava potrebu za pravednijom potporom dohotku poljoprivrednika te vrednovanje njihove uloge u održivoj proizvodnji hrane, očuvanju ruralnih prostora i zaštiti okoliša. Državama članicama omogućeno je da kroz izravna plaćanja pojačaju potpore regijama u kojima su uvjeti teži i osigura dodatna potpora mladima za početak obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Izravna plaćanja koja će se od 2015. godine dodjeljivati aktivnim poljoprivrednicima temelje se na sljedećim načelima:

- osnovno plaćanje se dodjeljuje kao proizvodno nevezano plaćanje te osigurava jedinstvenu razinu obvezne potpore svim poljoprivrednicima u državama članicama EU na temelju prava na plaćanje koja se aktiviraju s prihvatljivim poljoprivrednim zemljištem, uz ispunjavanje zahtjeva višestruke sukladnosti,
- primjena obveznih praksi prihvatljivih za klimu i okoliš („greening“ mjere) kojima se postižu ciljevi politika vezanih uz okoliš i klimu,
- promocija održivog razvoja poljoprivrede u područjima sa specifičnim prirodnim ograničenjima, uz osiguranje dodatne potpore dohotku poljoprivrednicima u obliku plaćanja po površini kao dopuni potpore unutar drugog stupa ZPP-a,
- mogućnost nastavka financiranja proizvodno vezanih plaćanja s jasno definiranim proizvodnim ograničenjima u određenim osjetljivim sektorima sa specifičnim problemima na pojedinim područjima gdje su pojedini oblici poljoprivredne proizvodnje važni zbog gospodarskih ili socijalnih razloga,
- jednostavni model potpore za male poljoprivrednike koji bi trebao zamijeniti postojeći sustav kako bi se doprinijelo vitalnosti ruralnih područja te smanjila administracija,
- pojednostavljenje pravila višestruke sukladnosti osiguravajući poljoprivredniku i administraciji pravila kojima se neće umanjiti važnost dosadašnjeg koncepta višestruke sukladnosti.

Reforma je oblikovana cjelovitom javnom raspravom u kojoj su sudjelovali građani i interesne skupine država članica EU s ciljem njene prilagodbe novim izazovima u smislu:

- konkurentnog položaja europske poljoprivrede;
- pravednosti i raznolikosti poljoprivrednih sustava širom Europe;
- klimatskih promjena i zaštite prirodnih resursa, te
- odnosa između aktera u čitavom prehrambenom lancu.

S obzirom da je EU kasnila u usuglašavanju oko novog smjera ZPP-a, početak primjene reforme odgođen je za godinu dana, odnosno od 1. siječnja 2015. godine umjesto od 1. siječnja 2014. godine.

U prosincu 2013. godine donesen je zakonodavni „reformski paket ZPP-a“ koji sadrži četiri krovne uredbe:

- Uredbu (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan

snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1306/2012),

- Uredbu (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1307/2012),
- Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1308/2012),
- Uredbu (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1305/2012).

3. Osnovni elementi reforme sustava izravnih plaćanja 2015.-2020.

Reforma ZPP-a propisuje **obveznu i izbornu primjenu pojedinih elemenata izravnih plaćanja.**

Obvezna je primjena programa osnovnog plaćanja, konvergencije, plaćanja za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš (u daljnjem tekstu: zeleno plaćanje) i plaćanja za mlade poljoprivrednike.

Program osnovnog plaćanja (u daljnjem tekstu: program osnovnog plaćanja) koji će zamijeniti program jedinstvenih plaćanja utvrđen Uredbom Vijeća (EZ) br. 73/2009 od 19. siječnja 2009. o utvrđivanju zajedničkih pravila za programe izravne potpore za poljoprivrednike u okviru zajedničke poljoprivredne politike i utvrđivanju određenih programa potpore za poljoprivrednike, o izmjeni uredaba (EZ) br. 1290/2005, (EZ) br. 247/2006, (EZ) br. 378/2007 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1782/2003 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 73/2009). Vrijednost prava na plaćanja dodijeljena u sklopu programa osnovnog plaćanja podliježe tzv. **unutarnjoj konvergenciji**, što je jedan od ključnih elemenata reforme. Unutarnjom konvergencijom izjednačava se postupno vrijednost prava na plaćanja na način kojim se čuva dio povijesnih plaćanja unutar osnovnog plaćanja.

U 2015. godini dodjeljivat će se nova prava na plaćanja, u načelu samo poljoprivrednicima koji su ostvarili pravo na izravna plaćanja u 2013. godini, uz određene iznimke. Nakon 2015. godine nova prava moći će se dodjeljivati samo iz nacionalne rezerve, a pri dodjeli prava prednost će imati mladi poljoprivrednici i poljoprivrednici koji su tek započeli obavljati poljoprivrednu djelatnost.

Jedan od ciljeva ZPP-a jest poboljšanje ekološke učinkovitosti kroz obvezno **zeleno plaćanje s povoljnim utjecajem na klimu i okoliš**, a obuhvaća sljedeće tri aktivnosti koje nadilaze uvjete višestruke sukladnosti: raznolikost (diversifikacija) poljoprivrednih usjeva, očuvanje trajnih travnjaka i održavanje ekološki značajnih površina.

Za zeleno plaćanje države članice EU moraju godišnje izdvojiti 30% sredstava u okviru nacionalne omotnice za izravna plaćanja po prihvatljivom hektaru poljoprivredne površine. Pri tome država članica EU ima dvije mogućnosti: paušalno godišnje plaćanje („jedinstvena stopa“) ili postotak ukupne vrijednosti prava na plaćanje koje poljoprivrednik aktivira za svaku godinu pri čemu se uzima u obzir unutarnja konvergencija.

Plaćanje za mlade poljoprivrednike je obvezno za države članice i njime se potiče generacijska obnova u sektoru poljoprivrede. Cilj je pomoći mladim poljoprivrednicima u početnoj fazi osnivanja vlastitog poljoprivrednog gospodarstva. Države članice EU za ovo plaćanje moraju dodijeliti do 2% svoje nacionalne omotnice, a dodjeljuje se mladim poljoprivrednicima kao dodatak na osnovno plaćanje u razdoblju od najviše 5 godina.

Izborna primjena odnosi se na preraspodjelu sredstava, fleksibilnost, program za male poljoprivrednike, plaćanja za područja s prirodnim ograničenjima te proizvodno vezanu potporu.

Preraspodjela (redistribucija) plaćanja ili tzv. „plaćanje za prve hektare“ je mjera kojom države članice mogu odobriti dodatno plaćanje svim poljoprivrednim gospodarstvima za određeni broj hektara.

Za preraspodjelu plaćanja mogu se odlučiti države članice EU koje neće primjenjivati modulaciju, odnosno umanjenje osnovnog plaćanja velikim korisnicima. Umjesto toga države članice EU mogu izdvojiti i do 30% svoje nacionalne omotnice za ova plaćanja i to za najviše 30 hektara. Preraspodjelom plaćanja smanjuje se iznos koji ostaje na raspolaganju za osnovna plaćanja svim poljoprivrednim gospodarstvima. Ukupni učinak preraspodjele je raspodjela sredstava manjim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima.

Fleksibilnost omogućuje državama članicama EU prebacivanje određenog iznosa ukupne godišnje alokacije sredstava za mjere u okviru programa ruralnog razvoja koje se financiraju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (u daljnjem tekstu: EPFRR) za potrebe izravnih plaćanja koje se financiraju iz Europskog poljoprivredno jamstvenog fonda (u daljnjem tekstu: EPJF) ili obratno, čime se mijenja neto gornja granica omotnice za izravna plaćanja, odnosno za mjere ruralnog razvoja ovisno o donesenoj odluci.

Program za male poljoprivrednike namijenjen je malim poljoprivrednicima koji imaju pravo na plaćanja u 2015. godini. Države članice EU mogu odabrati program za male poljoprivrednike kako bi smanjile administrativne troškove upravljanja i kontrole izravnih plaćanja. Poljoprivredna gospodarstva će imati mogućnost odabira žele li sudjelovati u ovom programu ili u programu osnovnog plaćanja.

Plaćanja u okviru programa za male poljoprivrednike zamjenjuju sva ostala plaćanja. Poljoprivredna gospodarstva koja sudjeluju u tom programu izuzeta su od obveza zelenog plaćanja i nisu uključena u provjeru višestruke sukladnosti. Ukupan godišnji iznos za mala poljoprivredna gospodarstva ne smije biti manji od 200 niti veći od 1.250 eura po gospodarstvu. Države članice EU mogu izdvojiti do 10% svoje nacionalne omotnice za ova plaćanja.

Plaćanja za područja s prirodnim ograničenjima: određuju se u skladu s Uredbom br. 1305/2013. S ciljem promicanja održivog razvoja poljoprivrede u područjima s prirodnim ograničenjima, države članice EU mogu dodijeliti godišnje plaćanje za poljoprivrednu površinu svim poljoprivrednicima koji ostvaruju osnovno plaćanje i obavljaju poljoprivrednu djelatnost na tim područjima.

Proizvodno vezana potpora: države članice EU mogu se odlučiti za dodjelu ove potpore samo onim sektorima ili onim regijama u kojima su poljoprivredna djelatnost ili pojedini poljoprivredni sektori osobito važni iz gospodarskih, socijalnih ili okolišnih razloga, a suočeni su s određenim poteškoćama. Proizvodno vezana potpora može se dodijeliti samo u mjeri potrebnoj da se održi trenutna razina proizvodnje u dotičnim sektorima ili regijama.

Sektori i proizvodnje koji su prihvatljivi za ovu vrstu potpore jesu: žitarice, uljarice, proteinski usjevi, mahunarke, lan, konoplja, riža, orašasto voće, krumpir za proizvodnju škroba, mlijeko i mliječni

proizvodi, sjeme, ovčje i kozje meso, govedina i teletina, maslinovo ulje, dudov svilac, sušena krma, hmelj, šećerna repa, šećerna trska i cikorija, voće i povrće i kulture kratkih ophodnji.

Kako bi financirale proizvodno vezanu potporu, države članice EU mogu iskoristiti do 8% svoje godišnje omotnice za izravna plaćanja. Ukoliko je država članica barem jednu godinu u razdoblju 2010.-2014 imala više od 5% omotnice za proizvodno vezane potpore, može taj iznos povećati na 13%. Isto tako, države članice EU mogu u okviru proizvodno vezanih potpora iskoristi dodatnih 2% za potporu proizvodnji proteinskih usjeva.

Proizvodno vezana potpora dodjeljuje se u obliku godišnjeg plaćanja prema utvrđenim količinskim ograničenjima te se temelji na fiksnim površinama i prinosima ili fiksnom broju životinja.

4. Financijski okvir za provedbu reforme izravnih plaćanja

Nacionalna omotnica Republike Hrvatske utvrđena Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji sadrži ukupna sredstva za proizvodno nevezana i vezana plaćanja iz Europskog poljoprivredno jamstvenog fonda (EPJF) te sredstva za ruralni razvoj iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).

Za izravna plaćanja predviđena je ukupna omotnica od 373 milijuna eura godišnje, uz postupno povećanje udjela financiranja iz EPJF kroz 10 godina (*phasing-in*). Republika Hrvatska ima mogućnost plaćanja iz državnog proračuna Republike Hrvatske do punog iznosa ukupne omotnice.

Pored toga, Republika Hrvatska može koristiti omotnicu za razminirane površine koja iznosi 9,6 milijuna eura godišnje, također s postupnim uvođenjem financiranja iz EPJF kroz 10 godina (do 2022.).

Za provedbe mjera ruralnog razvoja predviđena su sredstva u iznosu od 333 milijuna eura godišnje iz EPFRR u novom financijskom razdoblju 2014.-2020. godina.

Republika Hrvatska će u razdoblju 2015.-2019. temeljem mehanizma fleksibilnosti koristiti 15% godišnje alokacije sredstava iz EPFRR za financiranje izravnih plaćanja. Radi se o dodatnoj alokaciji sredstava od 49,8 milijuna eura, čime se ukupna omotnica za izravna plaćanja povećava s 373 na 422,8 milijuna eura godišnje.

Dodatno, Republika Hrvatska može temeljem Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i članka 40. Uredbe br. 1305/2013 prebaciti do 20% sredstava iz EPFRR za potrebe financiranja izravnih plaćanja u 2014., 2015. i 2016. godini. Svrha ovoga prebacivanja je smanjenje udjela državnog proračuna u financiranju izravnih plaćanja do 100% utvrđene omotnice od 373 milijuna eura godišnje. Uvjet za ovo prebacivanje je odobreni Program ruralnog razvoja i mjera Dopuna izravnim plaćanjima. Također, važno je napomenuti da u sve tri navedene godine maksimalno financiranje iz fondova EU ne može biti veće od 45% godišnje omotnice za izravna plaćanja (45% od 373 milijuna eura). S obzirom da dinamika postupnog povećanja udjela sredstava iz EPJF iznosi 30% u 2014. godini, 35% u 2015. godini i 40% u 2016. godini, stvarni udio prebacivanja iz tog fonda je manji od 20%.

5. Model izravnih plaćanja Republike Hrvatske u okviru ZPP-a 2013.-2014.

Republika Hrvatska od 2013. godine provodi u okviru ZPP-a program izravnih plaćanja. Temeljne odrednice tog programa od trenutka pristupanja EU utvrđene su Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, a posebne odredbe za Republiku Hrvatsku ugrađene su i u Uredbu br. 73/2009. Republika Hrvatska temeljem tih odredbi provodi regionalni model jedinstvenih izravnih plaćanja (u daljnjem tekstu: SPS model) te proizvodno vezana plaćanja.

SPS model temelji se na dodjeli regionalnih prava na plaćanja sukladno prijavljenim prihvatljivim poljoprivrednim površinama pašnjaka i ostalih vrsta korištenja zemljišta u 2013. godini. Vrijednost regionalnih prava na plaćanja je različita s obzirom na način korištenja zemljišta, te za pašnjake iznosi $\frac{1}{4}$ vrijednosti prava za ostale vrste korištenja zemljišta. Također, u pojedinim slučajevima vrijednost regionalnog prava sadrži povijesni dodatak za određene osjetljive sektore (mlijeko, tov goveda, ovce i koze, duhan) utvrđen temeljem opsega proizvodnje i ostvarenih potpora pojedinog poljoprivrednika u referentnoj 2011. godini. U cilju ostvarenja povijesnog dodatka za navedene sektore, u 2013. godini poljoprivrednicima koji nisu imali prihvatljive površine zemljišta dodjeljivala su se posebna prava. Sukladno navedenom, utvrđena vrijednost prava u 2013. godini kretala se u rasponu od 87 do 5.000 eura. Ukupni povijesni dodatak unutar SPS modela iznosi 69,8 milijuna eura (18,7% nacionalne omotnice za izravna plaćanja od 373 milijuna eura).

Tijekom 2013. i 2014. godine u okviru SPS modela poljoprivrednici su za krave dojilje, ovce i koze ostvarili proizvodno vezana plaćanja u obliku premija (premije za krave dojilje, premije za ovce i koze, dodatne premije za ovce i koze) za što su osigurana sredstva u iznosu od 17,0 milijuna eura ili 129,7 milijuna kuna.

Također, kako bi se pomoglo pojedinim sektorima u poteškoćama tijekom 2013. i 2014. godine korištena je mogućnost dodjele proizvodno vezane potpore u okviru specifičnih potpora sukladno članku 68. Uredbe br. 73/2009. Tako je u 2013. godini specifična potpora bila namijenjena sektoru mlijeka u ukupnom iznosu od 4,66 milijuna eura ili 35,49 milijuna kuna, što predstavlja 1,25% od ukupne omotnice za izravna plaćanja (373 milijuna €). U 2014. godini specifična potpora usmjerena je na sektor mlijeka, te goveđeg, ovčjeg i kozjeg mesa radi unaprjeđenja kvalitete u ukupnom iznosu od 13,2 milijuna eura ili 100,5 milijuna kuna, što predstavlja 3,54% ukupne omotnice za izravna plaćanja.

6. Hrvatski model izravnih plaćanja u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015.-2020.

Polazište za donošenje Hrvatskog modela izravnih plaćanja 2015.-2020.

Hrvatski model izravnih plaćanja za razdoblje 2015.-2020. temelji se na:

A) pravnom okviru EU:

1. Uredbi (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008,
2. Uredbi (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru

zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009,

3. Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 641/2014 od 16. lipnja 2014. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike,
  4. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 639/2014 od 11. ožujka 2014. o dopuni Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike te o izmjeni Priloga X. toj Uredbi,
- B) prijedlogu Radne grupe za izradu hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015.-2020. i
- C) provedenoj javnoj raspravi i sektorskim konzultacijama u razdoblju od 25. travnja do 10. srpnja 2014. godine.

U veljači 2014. godine od strane ministra nadležnog za poljoprivredu imenovana je radna grupa za izradu prijedloga Hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015.-2020. sastavljena od stručnjaka iz Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Hrvatske poljoprivredne agencije i Poljoprivredne savjetodavne službe. Na temelju podataka o provedbi programa izravnih plaćanja u 2013. godini sukladno važećoj Uredbi br. 73/2009, radna grupa je izradila analize te pripremila inicijalni prijedlog modela izravnih plaćanja koji bi se primjenjivao od 2015. godine. U razdoblju od kraja travnja do početka srpnja 2014. godine prijedlog je prezentiran javnosti s ciljem provedbe javne rasprave. Održano je tridesetak prezentacija na koje su pozvani predstavnici svih subjekata koji čine okosnicu poljoprivrednog sektora u Republici Hrvatskoj, od poljoprivrednih proizvođača, udruženja poljoprivrednika, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske poljoprivredne komore, Hrvatske udruge poslodavaca i drugih zainteresiranih strana, s ciljem aktivnog uključivanja u oblikovanje modela potpore poljoprivredi za naredno šestogodišnje razdoblje. Temeljem inicijalnog prijedloga Hrvatskog modela izravnih plaćanja 2015.-2020. i prijedloga koji su prikupljeni u provedenoj javnoj raspravi, donesen je konačni model čije ključne elemente opisujemo u nastavku.

Hrvatski model izravnih plaćanja

Sukladno odredbama o provedbi izravnih plaćanja definirani su **opći, obvezni i izborni** elementi važni za provedbu Hrvatskog modela izravnih plaćanja.

Opći elementi važni za provedbu Hrvatskog modela izravnih plaćanja jesu:

Aktivni poljoprivrednik

Sukladno odredbama Uredbe br. 1307/2013, aktivni poljoprivrednici definirani su kroz obveznu negativnu listu poslovnih subjekata koji ne mogu biti korisnici izravnih plaćanja, a radi se o sljedećima: zračne luke, željeznice, željezničke usluge, vodoprivreda, promet nekretninama, trajni sportski i rekreacijski tereni.

Republika Hrvatska neće proširivati negativnu listu korisnika izravnih plaćanja te će razmotriti dodatne kriterije koji se mogu uzeti u obzir prilikom određivanja definicije aktivnog poljoprivrednika nakon prve godine primjene novog sustava.

Minimalni zahtjevi za primanje izravnih plaćanja

Sukladno postojećem nacionalnom pravnom okviru, poljoprivrednik može primiti izravna plaćanja po poljoprivrednoj površini ukoliko ukupna površina svih parcela za koje je podnesen zahtjev iznosi **najmanje jedan hektar**, što će se nastaviti i unutar novog modela.

Poljoprivrednik može ostvariti proizvodno vezane potpore koje se isplaćuju po grlu ukoliko ukupni godišnji iznos te potpore iznosi **najmanje 760 kn**.

Minimalne aktivnosti na poljoprivrednim površinama

Kriterije koje poljoprivrednik mora ispunjavati kako bi održavao poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj su propisani nacionalnim pravnom okviru (Pravilnik o višestrukoj sukladnosti, Narodne novine, broj 27/2014 i Pravilnik o agrotehničkim mjerama, Narodne novine, broj 142/2013).

Minimalne aktivnosti na poljoprivrednim površinama koje se prirodno održavaju u stanju pogodnom za pašu ili obradu bez primjene mjera koje prelaze korištenje uobičajenih poljoprivrednih metoda i mehanizacije jesu:

- a) košnja barem jednom godišnje, a na područjima u okviru Ekološke mreže (Uredba o ekološkoj mreži, Narodne novine, broj 124/2013) prema uvjetima višestruke sukladnosti, ili
- b) napasivanje.

Trajni travnjaci

Trajni travnjaci i trajni pašnjaci ("*trajni travnjaci*") definirani su kao površine na kojima se uzgajaju trave ili druga zeljasta krma koja se zasijava prirodno ili radom čovjeka, a koja nije uključena u plodored pet godina ili dulje.

Sukladno postojećem pravnom okviru RH i dosadašnjoj praksi, u definiciju "*trajnih travnjaka*" uvrstiti će se i "*zemljište na kojem ne prevladavaju trave i druga zeljasta krma*", pri čemu će i za takvo zemljište poljoprivrednik moći ostvarivati potporu. Pri tome će se kao i do sada primijeniti koeficijent smanjenja u odnosu na prihvatljivo zemljište, uz uvjet da su to prohodne površine kojima stoka može prolaziti te su obrasle travom i/ili biljem pogodnim za ispašu stoke. Površina trajnih travnjaka određivat će se umnoškom ukupne površine ARKOD parcele i koeficijentom prihvatljivosti (1,0; 0,8; 0,6; 0,4 i 0,2).

Lokalna praksa ispaše životinja na područjima na kojima ne prevladavaju trave i druga travolika paša izražena je posebice u mediteranskom području, na otočnim i priobalnim krškim područjima Republike Hrvatske.

Smanjenje izravnih plaćanja

Umjesto smanjenja iznosa izravnih plaćanja koja se trebaju dodijeliti korisniku u jednoj kalendarskoj godini za najmanje 5% na iznos koji premaši 150.000 eura, provodit će se preraspodjela plaćanja poljoprivrednicima. U tu svrhu koristiti će se 10% godišnje nacionalne omotnice za prvih 20 hektara svakog poljoprivrednog gospodarstva.

Obvezni elementi važni za provedbu Hrvatskog modela izravnih plaćanja jesu:

Program osnovnih plaćanja

Korisnici i dodjela prava

U 2015. godini vršit će se dodjela novih prava na plaćanja poljoprivrednim gospodarstvima koja podnesu zahtjev u 2015. godini i koja su primala izravna plaćanja u 2013. godini.

Kod nove dodjele prava u 2015. godini, osim korisnika koji su primili potporu za 2013. godinu, osnovna plaćanja mogu od 2015. godine ostvariti i:

- poljoprivrednici koji za 2013. godinu nisu primili izravna plaćanja, ali koji su do 15. svibnja 2013. godine uzgajali voće, povrće, merkantilni krumpir, sjemenski krumpir, ukrasno bilje ili vinovu lozu;
- poljoprivrednicima kojima su u 2014. godini dodijeljena prava na plaćanje iz nacionalne rezerve;
- poljoprivrednicima koji nikada nisu imali prava na plaćanje, ali koji mogu dokazati da su do 15. svibnja 2013. godine proizvodili, uzgajali ili sadili poljoprivredne proizvode, tj. onim poljoprivrednicima koji mogu pružiti dokaz o aktivnoj proizvodnji na gospodarstvu u 2013. godini.

Nacionalna rezerva

U 2015. godini koristit će se 3% omotnice osnovnog plaćanja za nacionalu rezervu. Prioritet za dodjelu prava na plaćanje u okviru nacionalne rezerve daje se "mladim poljoprivrednicima" i onim poljoprivrednicima koji "započinju poljoprivrednu djelatnost", pri čemu dodjeljivanje prava može ići samo aktivnim poljoprivrednicima.

Dodatno se nacionalna rezerva, koja je jedini izvor prava na plaćanja nakon 2015. godine, koristi za dodjelu prava poljoprivrednicima kojima nisu dodijeljena prava uslijed više sile ili iznimnih okolnosti i, ako će biti potrebno, za pokriće plaćanja za program mladih poljoprivrednika i za plaćanja za male poljoprivrednike.

Nakon 2016. godine nacionalna rezerva će se po potrebi koristiti za dodjelu prava na plaćanja poljoprivrednicima radi kompenzacije specifično slabijeg položaja.

Prihvatljive površine za dodjelu prava

Sukladno postojećem nacionalnom pravnom okviru, za dodjelu prava prihvatljive su sve poljoprivredne površine pri čemu najmanja površina po poljoprivrednom gospodarstvu za koju poljoprivrednik može podnijeti prijavu za utvrđivanje prava na plaćanje iznosi 1 hektar prihvatljive površine.

Vrijednost dodijeljenih prava na plaćanja i konvergencija

Kako bi se uzela u obzir specifičnost postojeće strukture izravnih plaćanja u Republici Hrvatskoj, te potencijalni novi hektari poljoprivrednog zemljišta koji će se pojaviti u funkciji poljoprivredne proizvodnje u 2015. godini, dodjeljivat će se nova prava u 2015. godini različite vrijednosti koje će se izračunati na temelju vrijednosti plaćanja svakog poljoprivrednog gospodarstva u 2014. godini.

Konvergencija ili izjednačavanje vrijednosti prava ima za cilj do 2019. godine ujednačiti jediničnu vrijednost prava na plaćanja svih poljoprivrednika. S obzirom na strukturu dosadašnjih izravnih potpora i izraženu povijesnu proizvodno-vezanu komponentu ugrađenu kroz nacionalnu rezervu u regionalno plaćanje za pojedine osjetljive sektore, Republika Hrvatska će provoditi modificiranu ili djelomičnu "unutarnju" konvergenciju. Sukladno izabranom modelu vrijednosti pojedinačnih prava koja su manja od nacionalnog prosjeka rastu, a ona koja su veća padaju. Pri tome niti jedno pravo na plaćanje neće imati jediničnu vrijednost nižu od 60% nacionalne jedinične vrijednosti u 2019. godini, kao što niti jedno gospodarstvo neće izgubiti više od 30% početne vrijednosti osnovnog prava. Cilj je odabranog modela da se razlike koje postoje u visini potpore među poljoprivrednim gospodarstvima, zbog povijesnih dodataka uključenih u vrijednost njihovih prava na plaćanja, smanje bez da se uzrokuje značajan pad izravnih plaćanja i posljedično tome pad dohotka takvih poljoprivrednih gospodarstava. Na ovakav način osnovno plaćanje poljoprivrednih gospodarstava će se približivati prosječnoj vrijednosti uz očuvanje određenog dijela povijesnih plaćanja i razlika u visina prava koje proizlaze iz sadašnjeg modela izravnih plaćanja.

Prijenos prava na plaćanje

Sukladno postojećem nacionalnom pravnom okviru i dosadašnjoj praksi, prava dodijeljena u okviru osnovnih plaćanja moći će se prenositi unutar teritorija Republike Hrvatske. S izuzetkom poklona ili nasljedstva, prava se mogu prenijeti samo "aktivnom poljoprivredniku". Prilikom prijenosa prava na plaćanja bez odgovarajućih hektara poljoprivrednog zemljišta, vrijednost prava smanjivat će se za 30% u korist nacionalne rezerve.

Zelena plaćanja

Poljoprivrednici koji su korisnici osnovnih plaćanja dužni su provoditi tri mjere za „zeleno plaćanje“ na svim svojim česticama, ne samo na onima za koje su podnijeli zahtjev za potporu:

- raznolikost (diverzifikacija) usjeva,
- održavanje trajnih travnjaka,
- postojanje ekološki značajnih površina na svom gospodarstvu.

Poljoprivrednici koji se bave organskom proizvodnjom prema članku 29. Uredbe br. 1305/2013 izravno ispunjavaju uvjete "zelenog plaćanja" te dobivaju potporu za zeleno plaćanje.

Ostale mjere neće se priznavati kao „jednakovrijedni postupci “ u smislu članka 43. stavka 3. Uredbe br. 1307/2013.

Potporna za ove mjere dodjeljuje se u obliku godišnjeg plaćanja po prihvatljivom hektaru kao postotak ukupne vrijednosti prava koje poljoprivrednik aktivira za svaku godinu.

Provedba raznolikosti usjeva je obvezna za poljoprivredna gospodarstva s više od 10 ha obradivog zemljišta. Poljoprivredna gospodarstva s 10 do 30 ha obradivog zemljišta moraju uzgajati barem dva različita usjeva, s tim da glavni usjev ne smije zauzimati više od 75% tog zemljišta. Poljoprivredna gospodarstva s više od 30 ha obradivog zemljišta moraju uzgajati barem tri usjeva, pri čemu glavni usjev ne smije zauzimati više od 75% tog zemljišta, ili dva glavna usjeva zajedno ne smiju zauzimati više od 95% zemljišta.

Očuvanje trajnih travnjaka je obvezno za sva gospodarstva, ali se prati na nacionalnoj razini. Smanjenje na nacionalnoj razini ne smije prijeći 5% u odnosu na 2013 godinu. Samo ako se prijeđe prag na nacionalnoj razini, obveza održavanja trajnih travnjaka provjerava se na razini poljoprivrednog gospodarstva.

Referentni omjer površina pod trajnim travnjakom u odnosu na ukupno poljoprivredno zemljište uspostaviti će se prema prijavljenom zemljištu u 2013. godini uz eventualno dodatne hektare trajnih travnjaka koji će biti prijavljeni u 2015. godini. Ako se utvrdi da se omjer trajnih travnjaka smanjio za više od 5%, poljoprivrednom gospodarstvu može biti nametnuta obaveza povrata zemljišta u prijašnje stanje (trajni travnjak). Navedeno se ne primjenjuje ako se omjer smanjio radi pošumljavanja zemljišta.

Trajne travnjake koji su okolišno osjetljivi, a nalaze se na područjima obuhvaćenim direktivama 92/43/EEZ ili 2009/147/EZ (Uredba o ekološkoj mreži, Narodne novine, broj 124/2013) te kojima je potrebna stroga zaštita kako bi se ispunili ciljevi tih direktiva, poljoprivredna gospodarstva ne smiju prenamijeniti ni obraditi (preorati). Mogućnost uključivanja trajnih travnjaka i na osjetljivim područjima smještenim izvan područja obuhvaćenih direktivama 92/43/EEZ ili 2009/147/EZ na kojima se trajni travnjaci ne smiju preoravati u smislu članka 45. stavka 1. podstavka 2. razmotrit će se tijekom razdoblja primjene novog sustava.

Održavanje ekološki značajnih površina moraju provoditi poljoprivredna gospodarstva koja imaju više od 15 ha obradivog zemljišta (isključeni su višegodišnji nasadi, trajni travnjaci i pašnjaci). Ova gospodarstva moraju osigurati da od 1. siječnja 2015. godine imaju najmanje 5% površine obradivog zemljišta koje je definirano kao ekološki značajna površina. Ekološki značajna površina može biti jedno ili više od sljedećih površina na poljoprivrednom gospodarstvu:

- zemljište na ugaru,
- terase,
- obilježja krajolika (npr. živice),
- granični pojasevi,
- pojasevi prihvatljivih hektara uz rubove šume,
- površine s kulturama kratkih ophodnji na kojima se ne koriste mineralna gnojiva i/ili sredstva za zaštitu bilja,
- površine s postrnim/naknadnim ili zelenim pokrovnim usjevima,
- površine s usjevima koji fiksiraju dušik.

Omotnica za zeleno plaćanje iznosi 30% ukupne omotnice za izravna plaćanja.

Plaćanje za mlade poljoprivrednike

Pravo na plaćanje za mlade poljoprivrednike ostvarit će poljoprivrednik koji nije stariji od 40 godina u 2015. godini, kada podnosi zahtjev u okviru programa osnovnih plaćanja, i koji po prvi put osniva poljoprivredno gospodarstvo kao nositelj, ili je već osnovao poljoprivredno gospodarstvo unatrag pet godina prije podnošenja prvog zahtjeva za osnovnim plaćanjem.

Iznos plaćanja za mlade poljoprivrednike izračunava se svake godine i iznosi 25% nacionalnog prosječnog plaćanja po hektaru.

Za plaćanja za mlade poljoprivrednike dodjeljuje se do 2% ukupno raspoložive godišnje omotnice za izravna plaćanja.

Dodatni kriterij za plaćanja za mlade poljoprivrednike je završeno minimalno srednjoškolsko obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja ili završena stručna edukacija, što će biti detaljnije propisano provedbenim propisom.

Proizvodno vezana potpora

Za financiranje proizvodno vezane potpore Republika Hrvatska će koristiti u razdoblju 2015.-2020. svake godine 13% godišnje omotnice izravnih plaćanja. Pored toga, za potporu proizvodnji krmnih proteinskih usjeva na gospodarstvima koja se bave stočarskom proizvodnjom koristit će se 2% godišnje omotnice izravnih plaćanja.

Proizvodno vezana potpora dodjeljivat će se poljoprivrednim gospodarstvima za sljedeće sektore:

- krmni proteinski usjevi (2%),
- ostali sektori (13%):
  - o mlijeko (45,55%),
  - o ovčje i kozje meso (9,00%),
  - o goveđe i teleće meso (25,45%),
  - o šećerna repa (11,64%), te
  - o voće i povrće (7,45%).

Potpورا za navedene sektore odabrana je s ciljem očuvanja razine proizvodnje te ublažavanja posljedica oscilacija cijena koje su prouzročile pad dohotka poljoprivrednika u navedenim sektorima. Dodatno, neki od navedenih sektora (mlijeko, tov goveda, krave dojilje, ovce i koze) su u postojećem sustavu izravnih plaćanja ostvarivali potporu te je potrebno da se novom preraspodjelom i strukturom omotnice za izravna plaćanja od 2015. godine smanje negativni učinci reforme na navedene sektore. U svim navedenim sektorima Republika Hrvatska nije samodostatna u proizvodnji.

Proizvodno vezane potpore dodijeljene su sljedećim sektorima zbog gospodarskih, socijalnih i ekoloških razloga te očuvanja života na ruralnim područjima.

Sektor mlijeka

Proizvodnja mlijeka u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji Republike Hrvatske sudjeluje s 11,26%, te je najznačajnija u ukupnoj stočarskoj proizvodnji. U poljoprivredno prerađivačkom sektoru proizvodnja mliječnih proizvoda čini 17,3% ukupne proizvodnje prehrambenih proizvoda.

U proizvodne kapacitete, prvenstveno štale i opremu, utrošena su znatna sredstva iz nacionalnog proračuna temeljem operativnih programa, što je rezultiralo da je preko 95% svog otkupljenog mlijeka prve EU kvalitete.

Usljed mliječne krize, poremećaja cijena, visoke volatilnosti cijene mlijeka i mliječnih proizvoda na tržištu, visokih inputa te nekonkurentne proizvodnje, u 2013. godini došlo je do znatnog pada proizvodnje mlijeka od čak 16,5%, što je najveći pad proizvodnje mlijeka u EU. To se negativno odražava i na stabilnost opskrbe mlijekom prerađivačke industrije. S obzirom da se proizvodnjom mlijeka u Republici Hrvatskoj najvećim dijelom bave obiteljska poljoprivredna gospodarstva, ovo stanje negativno se odražava i na demografsku i ekonomsku strukturu u ruralnim područjima u kojima stočarstvo, a posebice proizvodnja mlijeka, ima vrlo važnu ulogu u gospodarskoj aktivnosti.

U Republici Hrvatskoj postoji dugotrajna tradicija proizvodnje mlijeka, naročito u sjeverozapadnoj i istočnoj Hrvatskoj te brdsko-planinskim područjima Gorskog kotara i Like. U 2013. godini 12.639 poljoprivrednih gospodarstava koja se bave proizvodnjom mlijeka sudjelovalo je u isporuci, a u proteklom petogodišnjem razdoblju njihov broj je smanjen za 46%, što je pratio i pad broja mliječnih krava od 21%. Pretežiti dio obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava smještenih u ruralnim prostorima drži manje od 6 krava (73% svih poljoprivrednih gospodarstava na kojima se nalazi 27% ukupnog broja krava).

Sektor goveđeg i telećeg mesa.

Proizvodnja goveđeg i telećeg mesa izuzetno je značajna u poljoprivrednoj proizvodnji u kojoj sudjeluje s 10% ukupne poljoprivredne proizvodnje. Proizvodnja proizvoda od mesa, prerada mesa i konzerviranje mesa čini 15,4% proizvodnje prehrambeno prerađivačke industrije.

Proizvodni kapaciteti, štale i klaonice, pretežito su smješteni u sjeverozapadnom i istočnom dijelu Republike Hrvatske. Republika Hrvatska je razvila Farmski sustav osiguranja kvalitete u proizvodnji junetine i teletine kojim se definiraju najbolji uvjeti za proizvodnju junetine vrhunske kvalitete, te praćenje ispunjavanja kriterija na farmi zbog osiguranja kvalitete u proizvodnji junetine, ali i dobrobiti životinja. Za održavanje razvijenog Farmskog sustava kvalitete potrebna je i dodatna proizvodno vezana potpora.

U sektoru goveđeg i telećeg mesa u 2013. godini došlo je da pada proizvodnje od 8% u odnosu na prethodnu godinu, ali i narušavanja vanjskotrgovinske bilance rastom uvoza i padom izvoza goveđeg i telećeg mesa. Ukoliko se u obzir uzme prethodno petogodišnje razdoblje, odnos pokrivenosti uvoza goveđeg i telećeg mesa izvozom iznosi svega 36,7%. Zbog visokih troškova inputa i nedostatka teladi za tov, sektor ne može osigurati rentabilnost proizvodnje. Dodatan nepovoljan čimbenik je nestalnost prihoda tijekom godine.

Sektor ovaca i koza

Uzgoj ovaca i koza posebno je osjetljiv dio poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske koji se odvija na područjima koji su najslabije naseljena: jadranski otoci, Dalmatinsko zaleđe, te Lika, na

kojima je uzgoj ovaca i koza stoljetna tradicija. Uzgoj je organiziran pretežno na malim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, u ekstenzivnim uvjetima s prirodnim ograničenjima u proizvodnji stočne hrane. Navedeno ograničenje uz sezonski karakter proizvodnje i nestalnost prihoda sektor stavlja u nepovoljan položaj te posljedično dodatno narušava demografsku sliku ovih područja.

Populacija ovaca u 2013. godini bilježi pad od 8,68%, a populacija koza bilježi pad od 4,16% u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja se odvija na tradicionalan način uz poštivanje pravila utvrđenih u Farmskom sustavu osiguranja kvalitete u proizvodnji janjetine i jaretine, koji zahtijeva dodatna ulaganja za njegovo provođenje na poljoprivrednom gospodarstvu.

Vanjskotrgovinska bilanca kod ovaca i koza izrazito je negativna budući da je u prethodnom petogodišnjem razdoblju zabilježen značajan uvoz svježeg te smrznutog ovčjeg i kozjeg mesa, dok je istovremeno izvoz bio zanemariv. Rezultat toga je izrazito negativan odnos pokrivenosti uvoza izvozom koji kod ovčjeg i kozjeg mesa iznosi gotovo 0% unatoč vrlo povoljnim predispozicijama za proizvodnju u našoj zemlji.

Sektor voća i povrća

Republika Hrvatska ima povoljne klimatološke uvjete za proizvodnju voća i povrća. Kroz operativne programe podizanja trajnih nasada uložena su znatna sredstva u podizanje novih nasada voća i zaštićenih prostora (plastenika i staklenika) za uzgoj voća i povrća.

Unatoč tome Republika Hrvatska uvozi znatne količine voća i povrća i ima izrazito lošu vanjskotrgovinsku bilancu (pokrivenost uvoza izvozom, količinski, u razdoblju 2010.-2013. kod voća iznosi 30,87% dok kod povrća iznosi 11,04%), te ne proizvodi količine dostatne za potrebe potrošnje (u 2012. godini samodostatnost u proizvodnji voća iznosila je 58,99%, a kod povrća 69,24%). U istom razdoblju vidljiv je i pad površina za 14,7% kod voća, odnosno za 28% kod povrća.

Prinosi u proizvodnji su višestruko niži od prinosa u susjednim državama članicama EU.

Stupanj organiziranja proizvođača je vrlo nizak i odvija se na nivou zaštićenih oznaka kvalitete, ali ne i pri organiziranju proizvodnje i koncentriranju proizvoda, te korištenju zajedničkih resursa kod branja, skladištenja i pripreme proizvoda za tržište. Iz tih razloga proizvodnja je skupa, nekonkurentna te se proizvodi otežano plasiraju na tržišta.

U sektoru voća i povrća planirana je potpora proizvođačima pod uvjetom njihovog organiziranja u zadruge, proizvođačke grupe i proizvođačke organizacije po pravilima koja uređuju njihovo zajedničko poslovanje i plasman proizvoda na tržište.

Sektor šećerne repe

Proizvodnja šećerne repe poticala se u dosadašnjoj shemi potpora kao posebno osjetljiv sektor. Šećerna repa se proizvodi u Slavoniji na području u kojem se tradicionalno proizvodila i često se koristila kao kultura u plodoredu.

Proizvodnja šećera je od izuzetnog značaja jer ostvaruje preko 5% vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj te 5,5% u proizvodnji prehrambeno-prerađivačkog sektora u kojem postoje izgrađeni primjereni kapaciteti za prerađu.

Proizvodna kvota za šećer utvrđena u količini od 192.877 t iskorištena je, ali ne samo proizvodnjom šećera iz domaće već i uvezene šećerne repe, što je posljedica smanjenja proizvodnje šećerne repe za 15,9%, te površina na kojima se uzgaja šećerna repa za 15,1% u razdoblju 2010.-2013. godine.

Obzirom na dosadašnje potpore, ukidanjem proizvodno vezanih potpora u ovoj proizvodnji došlo bi do ogromnih poremećaja, gubitka u proizvodnji šećerne repe, gubitka radnih mjesta te dodatnog narušavanja vanjskotrgovinske bilance poljoprivredo-prehrambenih proizvoda.

Proteinske kulture za ishranu stoke

Za ovu vrstu potpore predviđeni je ukupni iznos potpore u iznosu od 2% ukupne godišnje omotnice izravnih plaćanja. Cilj ove vrste proizvodno vezanog plaćanja je poticati i osigurati samoopskrbu poljoprivrednih proizvođača koji se bave stočarskom proizvodnjom dostatnim količinama stočne hrane koja se bazira na proteinima. Proteinske kulture uzgajaju se u Republici Hrvatskoj na oko 50.000 ha. Potpora će se dodjeljivati po hektaru za površine pod sljedećim krmnim kulturama: soja za stočnu hranu, stočni grašak (*Pisum sativum*), grahorice (*Vicia sp*), djeteline (*Trifolium sp*), lucerne (*Medicago sp.*) stočni bob (*Vicia faba*), smiljkita (*Lotus corniculatus*), lupine (*Lupinus sp*) i esparzeta (*Onobrychis sp.*).

Pored navedenih čistih krmnih kultura, potporu ostvaruju i površine zasijane leguminozno-travnim smjesama, kao što je npr. smjesa lucerne i trave s najmanje 50% lucerne (odnosno slične smjese s najmanje 50% krmne leguminoze).

Program za male poljoprivrednike

Republika Hrvatska će uspostaviti program plaćanja za male poljoprivrednike koji imaju prava na plaćanja u 2015. godini, pri čemu će poljoprivredna gospodarstva imati mogućnost odabira žele li sudjelovati u ovom programu ili u programu osnovnog plaćanja.

Iznos godišnjeg plaćanja za svako poljoprivredno gospodarstvo koje sudjeluje u ovom programu utvrdit će se kao vrijednost plaćanja koje bi se tom poljoprivrednom gospodarstvu dodijelilo u okviru sustava izravnih plaćanja, uključujući početni iznos osnovnog plaćanja, iznos za zeleno plaćanje, iznos za prve hektare i pripadajući iznos za proizvodno vezane potpore. U ovaj program mogu ući mala poljoprivredna gospodarstva čiji ukupan iznos potpore prema gore navedenom obračunu za 2015. godinu iznosi od 760 do 5.000 kn.

Predviđeni ukupni iznos za ovaj program iznosi oko 2% ukupne godišnje omotnice za izravna plaćanja.

Plaćanja za područja s prirodnim ograničenjima

Mjera dodatne potpore poljoprivrednim gospodarstvima koja imaju pravo na osnovna plaćanja, a koja se u potpunosti ili djelomično nalaze na područjima s prirodnim ograničenjima, neće se provoditi u okviru izravnih plaćanja, već će se srodna potpora financirati u okviru Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske.

OBRAZLOŽENJE

Reforma Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije za programsko-financijsko razdoblje 2014-2020 koja je bila prihvaćena u lipnju 2013. godine uređena je kroz četiri krovne uredbe koje su objavljene u prosincu 2013. godine:

- Uredba (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008, (u daljnjem tekstu Uredba br. 1306/2012),
- Uredba (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009, (u daljnjem tekstu Uredba br. 1307/2012),
- Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007, (u daljnjem tekstu Uredba br. 1308/2012),
- Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005, (u daljnjem tekstu Uredba br. 1305/2012).

Izravna plaćanja definirana su u dvije osnovne uredbe:

- Uredbom br. 1307/2013 koja uspostavlja pravila za program izravnih plaćanja u okviru ZPP-a i
- Uredbom br. 1306/2013 o financiranju, upravljanju i praćenju ZPP-a.

Reforma Zajedničke poljoprivredne politike početak će se primjenjivati od 1. siječnja 2015. godine. Kako bi to bilo moguće svaka država članica treba temeljem navedenih uredbi oblikovati svoje nacionalne programe izravnih plaćanja odabirom ponuđenih opcija o načinu provedbe izravnih plaćanja i strukturi financijske omotnice za izravna plaćanja. O odabranim opcijama svaka država članica obvezna je obavijestiti Europsku komisiju do 1. kolovoza 2014. godine.

U veljači 2014. godine od strane ministra nadležnog za poljoprivredu imenovana je radna grupa za izradu prijedloga Hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015.-2020. sastavljena od stručnjaka iz Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Hrvatske poljoprivredne agencije i Savjetodavne službe. Na temelju podataka o provedbi programa izravnih plaćanja u 2013. godini sukladno važećoj Uredbi br. 73/2009 radna grupa je izradila analize te pripremila inicijalni prijedlog modela izravnih plaćanja koji bi se primjenjivao od 2015. godine. U razdoblju od kraja travnja do početka srpnja 2014. godine prijedlog je prezentiran javnosti s ciljem provedbe javne rasprave. Održano je tridesetak prezentacija na koje su pozvani predstavnici svih subjekata koji čine okosnicu poljoprivrednog sektora u Republici Hrvatskoj od poljoprivrednih proizvođača, udruženja poljoprivrednika, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske poljoprivredne komore, Hrvatske udruge poslodavaca i drugih zainteresiranih strana, s ciljem aktivnog uključivanja u oblikovanje modela potpore poljoprivredi za naredno šestogodišnje razdoblje. Temeljem inicijalnog prijedloga Hrvatskog modela izravnih plaćanja 2015-2020 i prijedloga koji su prikupljeni u provedenoj javnoj raspravi Ministarstvo poljoprivrede pripremiло je Hrvatski model izravnih plaćanja u Republici Hrvatskoj u programsko-financijskom

razdoblju 2015.-2020. koji je opisan u dokumentu koji je sastavni dio Prijedloga odluke Vlade RH. Za pojedine odabrane opcije potrebno je odobrenje od strane Europske komisije. Po odobrenju Europske komisije Ministarstvo poljoprivrede pripremit će provedbeni pravni propis kako bi se omogućila provedba izravnih plaćanja u okviru zajedničke poljoprivredne politike za razdoblje 2015-2020. godine.

1